

JOB

6-10

Jobs klachten tegenover God en zijn verweer tegen de beschuldigingen van zijn vrienden.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/job/6-10

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Jobs verdriet en ondoordachte woorden	2 min	4
2	Gods gezag over het kwaad en het lijden	5 min	5
3	Jobs klachten en het beeld van smakeloos eten	3 min	8
4	Job verlangt naar de dood	2 min	9
5	Vrienden die teleurstellen als droge beken	4 min	11
6	De angst achter het oordeel van Jobs vrienden	5 min	13
7	Job vraagt om bewijs van zijn schuld	3 min	16
8	Een leven zonder rust of uitzicht	3 min	18
9	Job richt zijn klacht rechtstreeks tot God	2 min	20
10	Gods aandacht voor de mens in beproevingen	2 min	22
11	Jobs vraag om vergeving en zijn kijk op de dood	2 min	23
12	Gods geduld met Jobs uitdagende vragen	2 min	24
13	Bildad verdedigt Gods rechtvaardigheid	2 min	25
14	Traditie en het gezag van de voorouders	3 min	27

15	Zonder God verdort de mens als een plant	3 min	29
16	Een rechtszaak tegen God is hopeloos	2 min	30
17	Gods macht gaat de mens te boven	3 min	32
18	Zelfs een onschuldige kan God niet antwoorden	2 min	34
19	De grenzen van het oordeel over jezelf	4 min	35
20	Onschuldigen lijden en goddelozen heersen	2 min	38
21	Job mist een scheidsrechter tussen hem en God	2 min	39
22	Job vraagt God om de reden voor zijn aanklacht	2 min	40
23	Door God gevormd en toch aan lijden overgegeven	4 min	41
	Om verder te lezen		44

1

Jobs verdriet en ondoordachte woorden

We pakken het verhaal weer op bij Job hoofdstuk 6. Elifaz heeft zijn eerste toespraak gehouden, en Job gaat aanvankelijk op geen van Elifaz' punten in. Hij is nog niet klaar met het uitstorten van zijn verdriet in het algemeen, maar daarna zal hij ertoe komen iets over Elifaz' punten te zeggen. Dat is interessant. Hij zegt:

Och, werd mijn verdriet maar eens nauwkeurig gewogen, en legden ze al mijn ellende maar bij elkaar in een weegschaal! Want het is nu zwaarder dan het zand van de zeeën; daarom zijn mijn woorden ondoordacht.

JOB 6:2-3

De enige woorden die hij heeft gesproken waarvan je zou kunnen zeggen dat ze onbezonnen waren, zijn de woorden waarmee hij in hoofdstuk 3 zijn geboortedag vervloekte. En nu heeft hij er enigszins spijt van dat hij zich zo heeft geuit. Niet dat hij iets heeft gezegd wat uitdrukkelijk zondig was. De houding die hij liet blijken was niet bepaald goed, maar hij zegt: 'Mijn verdriet is zo overweldigend dat het deze onbezonnen uitspraken uit me heeft geperst. Ik had me meer moeten beheersen.' Hij zegt:

Want de pijlen van de Almachtige zijn in mij, mijn geest drinkt het vergif ervan; de verschrikkingen van God staan tegen mij opgesteld.

JOB 6:4

Merk op dat hij het met zijn vrienden eens is dat God Degene is Die zijn beproevingen veroorzaakt. Veel mensen vinden dat hij hierin een fout maakt, net als zijn vrienden. Maar als je de eerste twee hoofdstukken leest, zie je dat God in zekere zin Degene is Die

beproevingen veroorzaakt. Het is waar dat het voorstel om Job te treffen van satan kwam. Maar satan erkende dat hij het niet kon doen, tenzij God hem toestemming gaf. Dus God is werkelijk Degene Die het heeft toegestaan.

2

Gods gezag over het kwaad en het lijden

We hebben ook andere plaatsen in de Schrift waar we zien dat zelfs de daden van boze geesten eerst door God moeten worden beoordeeld. Hij kan hun daden tegenhouden. We lezen bijvoorbeeld in 1 Koningen 22 over een leugengeest die voor God verschijnt en toestemming vraagt om een leugengeest te worden in de mond van Achabs profeten. God geeft toestemming, zodat de profeet Micha tegen Achab zegt:

Welnu, zie, de HEERE heeft een leugengeest in de mond van al deze profeten van u gegeven, en de HEERE heeft onheil over u uitgesproken.

1 KONINGEN 22:23

En dat is waar. In het Oude Testament werd er, telkens wanneer iemand door een boze geest werd gekweld, gezegd dat het een boze geest van de Heere was. Een boze geest van de Heere kwam tegen koning Saul en liet hem razen en tekeergaan als een waanzinnige.

Volgens mij moeten we dat op dezelfde manier begrijpen als Job of dat andere voorbeeld in 1 Koningen 22. Een boze geest kwam bij God en wilde toestemming om Saul iets aan te doen, en God zei: 'Goed, Ik laat het je toe.' Dus hoewel de Bijbel erkent dat de duivel en boze geesten werkzaam zijn, deinst de Bijbel er helemaal niet voor terug om te zeggen dat God de volle verantwoordelijkheid op Zich neemt. De volle verantwoordelijkheid, in zekere zin, voor het lijden.

In het geval van de leugengeest in Achabs profeten, of in het geval van de boze geest die door de Heere tegen Saul werd gezonden, ging het om specifieke oordelen die God rechtvaardig en welbewust over die mannen bracht. Dat God boze geesten kan gebruiken als middel om te oordelen, ligt geheel binnen Gods bevoegdheid.

Dit is iets wat we moeten begrijpen over de geestelijke wereld. Het is niet zo dat zich aan die kant van het heelal God en Zijn engelen bevinden, en aan de andere kant de duivel en zijn engelen, en dat er een enorme strijd gaande is. En dat ze zich dan allemaal op hun eigen plekken terugtrekken en er twee dingen onafhankelijk van elkaar gaande zijn. De duivel en zijn engelen kunnen niets doen tenzij ze bij God komen en schriftelijk toestemming krijgen. God zegt blijkbaar vaak nee. We lezen niet over alle gevallen waarin God nee zegt. Evenmin lezen we over alle gevallen waarin God ja zegt. Maar de gevallen waarover we lezen, maken duidelijk dat de duivel niets tegen Gods volk kan doen tenzij God toestemming geeft.

De duivel zegt:

Hebt Ú niet voor hem en voor zijn huis en alles wat hij heeft, een beschutting gemaakt? Het werk van zijn handen hebt U gezegend en zijn vee breidt zich steeds verder uit in het land. Maar steek toch Uw hand uit en tref alles wat hij heeft. Voorwaar, hij zal U in Uw aangezicht vaarwel zeggen.

JOB 1:10-11

Daarom weten we dat de duivel gewoon aan de lijn ligt. Uiteindelijk dient hij Gods doeleinden, hoewel hij dat niet wil. Net zoals Jakob of Jozefs broers niet van plan waren Gods doeleinden te dienen door hun broer als slaaf te verkopen, maar dat toch deden.

Het Sanhedrin was niet van plan Gods doeleinden te vervullen door Jezus tot de kruisdood te veroordelen, maar God gebruikte hun plannen toch. Dat betekent niet dat wat ze in hun kwaadaardigheid deden te verontschuldigen was, of dat ze niet verantwoordelijk zijn voor hun kwade bedoelingen, of dat ze er niet voor geoordeeld zullen worden. Maar het betekent dat God het toestond. Als Hij het niet had toegestaan, hadden ze het niet kunnen doen.

Weet je nog hoe vaak mensen tijdens Jezus' bediening stenen opraapten om Hem te stenigen? Hoe vaak er staat dat ze stenen opraapten om Hem te stenigen omdat Jezus iets zei waar Zijn toehoorders aanstoot aan namen, maar dat niemand een hand aan

Hem sloeg? Of:

Zij probeerden Hem dan te grijpen, maar niemand sloeg de hand aan Hem, want Zijn uur was nog niet gekomen.

JOHANNES 7:30

Er staat niet precies hoe Jezus aan die situaties ontkwam, maar het is duidelijk dat er vaak staat:

Omdat Zijn tijd nog niet gekomen was.

Met andere woorden, er zijn mensen die Hem eerder zouden hebben gedood als God dat niet had verhinderd. En toen Jezus ter dood werd gebracht, was dat alleen omdat God het niet verhinderde, terwijl Hij dat zelfs toen had kunnen doen. Deze dingen komen werkelijk van God. Ze komen van God. Job vergist zich niet echt wanneer hij deze dingen ziet als de pijlen van de Almachtige die uit zijn lichaam steken:

Want de pijlen van de Almachtige zijn in mij, mijn geest drinkt het vergif ervan; de verschrikkingen van God staan tegen mij opgesteld.

JOB 6:4

Natuurlijk vat hij dit op als Gods vijandigheid tegenover hem, en daarin vergist Job zich. Het is niet verwonderlijk dat een mens dat zou denken. Als je naar me toe loopt en me in mijn gezicht slaat, zal ik dat waarschijnlijk als een vijandige daad opvatten, omdat ik niet weet waarom je het doet. Als je achteraf tegen me zou zeggen: 'De reden dat ik dat deed, is dat die persoon daar zei dat hij een miljoen dollar op de bankrekening van je kinderen zou storten als ik naar je toe ging en je sloeg', dan zou ik zeggen: 'O, dan was dat toch geen vijandige daad. Het leek voor mij alleen maar zo.' Er speelt achter de schermen iets waar ik niets van wist.

Het valt Job wel te vergeven, denk ik, dat hij meent dat hieruit Gods vijandigheid tegenover hem blijkt, want God schiet op hem. God laat deze verschrikkelijke dingen gebeuren. Het zijn de verschrikkingen van God. Hij zegt vooral in vers 5:

3

Jobs klachten en het beeld van smakeloos eten

Balkt de wilde ezel bij het malse gras? Loeit het rund bij zijn voer?

JOB 6:5

Met andere woorden, als dieren geluid maken, bedoelen ze daar iets mee. Er is een reden voor. De boer, de veehouder, ergert zich niet alleen maar als de os loeit. Hij weet dat het tijd is om hem te voeren. De os heeft honger. De geluiden van dieren zijn niet alleen maar irritant; ze zijn begrijpelijk. Mijn gejammer is ook begrijpelijk. Er is een reden voor. Je moet je niet alleen maar ergeren aan mijn klachten. Er zit iets achter, net zoals er iets zit achter het loeien van een os of het balken van een ezel wanneer ze honger hebben.

Vers 6:

Wordt het smakeloze gegeten zonder zout? Zit er smaak aan het wit van een ei? Mijn ziel weigert dat aan te raken; het is als ziekmakend voedsel voor mij.

JOB 6:6-7

Die uitspraak:

Zit er smaak aan het wit van een ei?

De Engelse woorden 'white of an egg', oftewel 'het wit van een ei', zijn maar een gok naar de betekenis van de Hebreeuwse woorden daar. Het is een oude gok. De rabbijnen besloten dat ze het als 'het wit van een ei' wilden vertalen, maar ze weten eigenlijk niet wat die woorden in het Hebreeuws betekenen. Het gedeelte dat met 'wit' is vertaald, betekent letterlijk eigenlijk eerder 'slijm', en het woord dat met 'ei' is vertaald, is een onbekend woord. Veel geleerden denken dat het eigenlijk de naam is van een onbekende groente die ze in die tijd kenden, maar die wij niet kennen.

Het slijm van iets, misschien zoals het vocht dat aloëveraplanten afscheiden of iets dergelijks, dat slijmerige spul. Ze kenden iets wat geen smaak had als je het at. Het wit van een ei zou daar zeker onder vallen, maar we weten niet of hij daar werkelijk op doelde. Hij heeft het over iets wat smakeloos is, zelfs weerzinwekkend om te eten, iets wat je echt niet graag zou eten.

Hij zegt:

Kun je iets wat nergens naar smaakt zonder zout eten? Zit er smaak aan dat slijm van die plant of aan dat eiwit?

Hij zegt:

Mijn ziel, of mijn gehemelte, wil ze niet aanraken. Ik vind het walgelijk eten.

Wat betekent dat? Welke plaats heeft dit in zijn betoog? Sommigen denken dat hij zegt dat hij door zijn kwaal zijn eetlust heeft verloren. Alles smaakt hem flauw, al is niet duidelijk waarom dat een belangrijk onderdeel van dit gesprek zou zijn. Sommigen denken dat hij eigenlijk commentaar geeft op de toespraak van Elifaz en zegt dat die even smakeloos en onaantrekkelijk is als smakeloos eten zonder zout. Het is moeilijk om precies te weten wat hij hier zegt, dus het blijft enigszins een raadsel.

4

Job verlangt naar de dood

Hij zegt:

Och, werd mijn begeerte maar vervuld, en gaf God mij maar waarop ik hoop!

JOB 6:8

En dat is:

Was God maar zo goed dat Hij mij verbrijzelde, dat Hij Zijn hand losmaakte en een einde aan mij maakte!

JOB 6:9

Dood me gewoon.

Dat zou nog een troost voor mij zijn, ik zou opspringen in mijn droefheid als Hij mij niet spaarde; want ik heb de woorden van de Heilige niet verloochend.

JOB 6:10

Dat wil zeggen: als ik wist dat God me snel zou verpletteren, dan zou ik me nu werkelijk kunnen verheugen in mijn lijden, omdat ik weet dat er spoedig een einde aan komt. Maar dat weet ik niet. Ik weet niet of ik niet nog lange tijd zo zal lijden.

De spreker gebruikt hier een andere vertaling van 'ik heb de woorden van de Heilige niet verloochend':

Ik heb de woorden van de Heilige niet achtergehouden.

Die formulering is niet helemaal duidelijk, maar blijkbaar betekent ze:

[Vertalersnoot: Gregg volgt hier de Engelse formulering 'niet verborgen gehouden'. Zijn vergelijking met Romeinen 1:18 sluit aan bij die formulering; de HSV heeft 'niet verloochend'.]

Ik heb Gods woorden niet verzwegen.

Denk eraan dat Paulus in Romeinen hoofdstuk 1 zei:

Want de toorn van God wordt geopenbaard vanuit de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid van de mensen, die de waarheid in ongerechtigheid onderdrukken,

ROMEINEN 1:18

Mensen horen het Woord van God, of ze horen de waarheid, en wat die zegt staat hun niet aan. Daarom onderdrukken ze die in plaats van eraan te gehoorzamen. Misschien zegt hij dat hij dat niet heeft gedaan. Ik heb Gods woorden niet onderdrukt. Ik heb ze niet genegeerd. Met andere woorden, ik heb ze gehoorzaamd en niet geprobeerd ze op de een of andere manier terzijde te schuiven.

Wat is mijn kracht, dat ik nog zou kunnen hopen? Of wat is het doel waarvoor ik mijn leven zou willen verlengen? Is mijn kracht soms de kracht van stenen? Is mijn vlees soms van brons? Of is er in mij geen hulp meer voor mezelf, en is de wijsheid uit mij verdreven? Wie wanhopig is, mag van zijn vriend goedertierenheid verwachten; of hij zou de vreze van de Almachtige verlaten.

JOB 6:11-14

5

Vrienden die teleurstellen als droge beken

Nu wijst hij Elifaz rechtstreeks terecht: 'Ik zit hier in de ellende. Had je mij niet een beetje vriendelijkheid moeten betonen?' Elifaz prees Job aanvankelijk om zijn vroegere gedrag, maar vervolgens suggereerde hij dat Job iets verkeerd had gedaan. Elifaz geloofde echt dat dat waar was. Het is niet onvriendelijk om iemand te vertellen dat hij zich ergens van moet bekeren, als je kunt zien dat dat waar is en hij het negeert. De vriendelijkheid die je hem kunt betonen, is hem laten zien dat hij iets kan doen om

met God in het reine te komen. Maar Job beseft dat dit eigenlijk meer een ongegronde beschuldiging tegen hem was dan een blijk van vriendelijkheid. Hij zegt: ‘Jullie zouden hier echt moeten komen om mij te troosten, niet om mij te beschuldigen.’

Hij zei:

Ook al heeft hij geen ontzag meer voor de Almachtige.

[Vertalersnoot: De Engelse vertaling die Gregg hier uitlegt, zegt ‘ook al verlaat hij de vreze van de Almachtige’. Het hierboven aangehaalde Nederlandse vers zegt ‘of hij zou de vreze van de Almachtige verlaten’. Gregg baseert zijn uitleg op de Engelse lezing.]

Zelfs als je vriend van God is afgedwaald, moet je hem nog steeds enige vriendelijkheid betonen wanneer je contact met hem zoekt. Er bestaat ook zoiets als tactvol zijn.

Mijn broeders hebben trouweloos gehandeld, als een beek; zij gaan voorbij als stromende beken, die donker zijn van het ijs, waarin de sneeuw zich verbergt. Op het moment dat zij weer stromen, verdwijnen zij; als het warm wordt, drogen zij op van hun plaats. De paden van hun loop gaan alle kanten op, zij gaan de woestenij in en vergaan. De karavanen van Tema kijken ernaar uit, de reizigers van Sjeba wachten erop.

JOB 6:15-19

Dat wil zeggen, ze hopen op water in de woestijn, maar de beken staan droog.

Zij worden beschaamd in hun vertrouwen; als zij erbij komen, worden zij teleurgesteld.

JOB 6:20

Wat hij zegt, is dit: ‘Toen ik jullie zag aankomen, dacht ik: ik zal hier wat medeleven krijgen. Deze mannen zullen iets bemoedigends zeggen. Deze mannen zullen iets troostends zeggen.’ Het is net als wanneer je in de woestijn bent en een rivierbedding of een beek ziet. Je hebt dorst, je gaat kijken, en alles staat droog. Er is niets. Je had je

hoop erop gevestigd, maar het was een bedrieglijke belofte. ‘En zo zijn jullie ook. Ik dacht dat jullie me zouden helpen. Ik dacht dat jullie me zouden bemoedigen, maar jullie komen alleen maar om het erger voor me te maken.’

Hij spreekt over het moment waarop het ijs in de bergen smelt en het heet wordt. Juist dan wil je dat er water is. Maar hij zegt dat ze als een beek zijn die opdroogt wanneer het heet is. Juist dan wil je dat er water in staat. Wanneer hij in moeilijkheden zit, heeft hij juist de verkwikking nodig die de steun van enkele van zijn vrienden kan geven, en zij zijn als droge rivierbeddingen. Ze geven hem geen water.

Vers 21:

Voorzeker, zo zijn jullie nu voor mij geworden: niets! Jullie hebben de ontzetting gezien en jullie zijn bevreesd geworden. Heb ik soms gezegd: Geef mij iets, of: Geef een geschenk voor mij van jullie vermogen? of: Bevrijd mij uit de hand van de tegenstander, en verlos mij uit de hand van de geweldplegers?

JOB 6:21-23

Met andere woorden: ‘Heb ik jullie ooit ergens om gevraagd? Heb ik jullie gevraagd hierheen te komen? Jullie zijn uit jezelf hierheen gekomen. Ik heb jullie niet gevraagd te komen om mij te bevrijden of hier iets voor mij te doen. Als jullie dat wilden doen, prima, maar dan zouden jullie iets moeten doen dat een welkom gebaar zou zijn, in plaats van iets dat mijn leven moeilijker maakt.’

6

De angst achter het oordeel van Jobs vrienden

Ik vind wat hij in vers 21 zegt verhelderend:

Jullie zien iets angstaanjagends en worden bang.

Wat betekent dat? Ze zien zijn verschrikking, ze zien zijn ellende, ze zien de rampen die hem overkomen, en daar worden ze bang van. Waarom? Omdat ze hem altijd als een rechtvaardig man hebben beschouwd. En het is beangstigend voor hen om te bedenken dat zulke dingen een rechtvaardig man zouden kunnen overkomen.

Als je kunt leven met een theologie die zegt: 'Als ik het juiste doe, zal alles goed met me gaan', dan kun je je omstandigheden immers enigszins in de hand houden. Als je het verkeerde doet, kun je verwachten dat er problemen komen. Maar als je moeilijkheden wilt vermijden, kun je in elk geval gewoon opletten wat je doet en zorgen dat je niets op je kerfstok hebt. Zorg dat je het verkeerde niet doet, en dan kun je vol vertrouwen zeggen: 'Ik ben veilig.' Het is prettig om in een onzekere wereld het gevoel te hebben dat je weet wat je moet doen om veilig te blijven. Een filosofie die zegt: 'Gedraag je gewoon goed en je zult veilig zijn', geeft je een gevoel van zekerheid.

Dan kom je een man tegen die zich buitengewoon goed gedraagt, en hij was niet veilig, en daar schrik je van. Je denkt: 'Wacht eens even, dit is een onvoorspelbare wereld. Dit is een situatie waarin ik de uitkomst niet in de hand heb.' Blijkbaar hielden ze uit die angst zo sterk vast aan hun opvatting dat Job iets verkeerd gedaan moest hebben. Ze konden zichzelf niet toestaan de gedachte toe te laten dat hij werkelijk onschuldig zou kunnen zijn en toch leed. Want dat trekt niet alleen hun theologie in twijfel, waar ze blijkbaar nogal aan gehecht waren, maar roept ook de vraag op hoe zeker ze zelf zijn. 'Wij hebben ons goed gedragen en het is goed gegaan, maar wat als we ons goed blijven gedragen en het zo slecht gaat als hier? Dan heb ik mijn toekomst niet in de hand.' Dat is een beangstigend vooruitzicht.

Ik vertelde dat ik vele jaren geleden iets heb meegemaakt. Dat was toen mijn huwelijk stukliep, en er waren mensen die zeiden: 'Nou, je moet iets verkeerd gedaan hebben, want als je alles goed doet, loopt je huwelijk niet stuk.' Ze gebruikten zelfs dit beeld: een vrouw is als een bloem, en de man is de tuinman. Als zij verwelkt, komt dat doordat de tuinman haar niet goed verzorgd heeft. Als de tuinman zijn deel doet, zal de bloem bloeien. Wat natuurlijk betekent dat vrouwen geen mensen zijn. Vrouwen zijn planten. Vrouwen zijn gemakkelijk door mannen te beheersen. Mannen kunnen vrouwen manipuleren en alles van hen gedaan krijgen wat ze maar willen. Dat is wat daarmee gezegd wordt. Er wordt mee gezegd dat vrouwen geen vrije wil hebben. Vrouwen bepalen niet zelf wat ze doen.

Maar mensen wilden dat geloven. Ze wilden geloven dat als je je vrouw goed behandelt, ze je nooit zal verlaten. Mijn geval verontrustte hen, omdat hun huwelijken nog intact waren. Maar als het mogelijk is dat je alles goed doet tegenover je vrouw en zij je toch verlaat, dan zijn zij niet zeker van hun huwelijk. Misschien dachten ze: ‘Zolang ik mijn vrouw in de watten leg, zolang ik haar goed behandel, zolang ik haar gelukkig maak, zal ze me nooit verlaten.’

Hun vrouwen hebben hen gelukkig niet verlaten. Ik hoop dat ze dat nooit doen. Maar mijn situatie paste niet in hun theologie, en ze moesten die erin laten passen. Dus hielden ze vol: ‘Je hebt je vrouw niet goed behandeld.’ Ze wisten nergens van. Ze uitten geen concrete beschuldiging, omdat ze nergens van wisten. Maar ze wisten dat er iets moest zijn.

Het was precies zo’n situatie, want ik zei hetzelfde als Job. Ik zei: ‘Ik ben me nergens van bewust. Dit overkomt me, en ik heb geen idee waarom het gebeurt.’ Maar ze werden boos, net als Jobs raadgevers. Het is verbazingwekkend. Hier zag ik dat mensen zich echt zo gedragen. Ik had het boek Job altijd gelezen en gedacht: ‘Dit is een beetje onrealistisch. Die mannen zullen toch zeker niet zo boos op hem worden alleen omdat hij zegt wat hij zegt. Ze zullen toch wel redelijker zijn dan dat.’ Maar in het echte leven gebeurt het werkelijk.

Jouw omstandigheden kunnen iemands gevoel van zekerheid en zijn gemakkelijke levensfilosofie aan het wankelen brengen. Hij denkt: ‘Ik heb mijn omstandigheden in de hand. Ik kan door mijn goede gedrag de uitkomst bepalen.’ Als jouw situatie dat lijkt te logenstraffen, wil hij dat niet. Hij wil zijn mening daarover niet hoeven te veranderen. Hij ziet iets angstaanjagends en wordt bang. Hij is bang voor zijn eigen situatie. Ik weet zeker dat Jobs raadgevers daar bang voor waren. Ik denk dat hij dat bedoelt.

7

Job vraagt om bewijs van zijn schuld

In vers 24 zegt hij:

Onderwijs mij, dan zal ik zwijgen, doe mij begrijpen waarin ik gedwaald heb. Wat zijn oprechte woorden krachtig! Maar wat betekent het straffen dat bij jullie vandaan komt? Willen jullie woorden bedenken om te straffen? Zijn de woorden van een wanhopige dan wind?

JOB 6:24-26

[Vertalersnoot: In de Engelse formulering van Job 6:26 die Gregg volgt, worden de woorden van een wanhopige met wind vergeleken. Het Nederlandse citaat formuleert dit als een vraag. Ook Greggs latere terugverwijzing naar dit vers berust op die Engelse formulering.]

Wat hij bedoelt, is: 'Ik spreek nogal onbezonnen, dat geef ik toe. Waarschijnlijk zal ik later sommige van mijn woorden moeten terugnemen. Ik lucht alleen maar mijn hart. Gaan jullie mijn woorden zo ernstig nemen dat jullie ze moeten terechtwijzen en weerleggen, terwijl het alleen maar wanhopige woorden zijn, als wind die uit een wanhopig mens stroomt?'

Hij zegt:

Jullie zouden zelfs over een wees het lot werpen, jullie zouden jullie vriend verkopen.

JOB 6:27

Hij zei in vers 14:

Wie wanhopig is, mag van zijn vriend goedertierenheid verwachten; of hij zou de vreze van de Almachtige verlaten.

JOB 6:14

Hij zegt: 'Maar dat doen jullie niet.'

Dat is eigenlijk opnieuw hun probleem. Hun probleem is dat ze geen echte vrienden waren. Ze wilden het wel zijn, maar ze stonden erop te geloven wat hun vooraf overeengekomen theologie voorschreef, in plaats van hun vriend te geloven wanneer hij de waarheid vertelde.

Maar nu, wees zo goed om jullie tot mij te wenden; zou ik midden in jullie gezicht liegen?

JOB 6:28

Met andere woorden: 'Kijk me in de ogen. Ik vertel jullie de waarheid. Ik heb niets verkeerd gedaan.' Dat is wat hij zegt.

Kom toch tot inkeer, laat er geen onrecht zijn, ja, kom tot inkeer; mijn gerechtigheid is er nog.

JOB 6:29

Dat wil zeggen: 'Ik blijf erbij dat ik in deze situatie rechtvaardig ben.'

Is er onrecht op mijn tong? Zou mijn gehemelte grote ellende niet onderscheiden?

JOB 6:30

[Vertalersnoot: De Engelse formulering van Job 6:30 die Gregg uitlegt, spreekt over het met de smaak onderscheiden van iets onsmakelijks. Het Nederlandse citaat heeft 'Zou mijn gehemelte grote ellende niet onderscheiden?']

Dat is een beeld voor onderscheidingsvermogen. Hij zegt: ‘Denken jullie dat ik geen onderscheid kan maken tussen goed en kwaad? Denken jullie dat mijn smaak geen onderscheid kan maken tussen verschillende smaken?’ Hij gebruikt smaak als beeld voor onderscheidingsvermogen, en hij zegt: ‘Ik ben, net als jullie, gevoelig voor goed en kwaad, en ik zou kunnen merken of iets wat ik gedaan had verkeerd was. Dat zou ik kunnen proeven.’

8

Een leven zonder rust of uitzicht

Heeft de sterveling niet een strijd te voeren op aarde, en zijn zijn dagen niet als de dagen van een dagloner?

JOB 7:1

Hoofdstuk 7, vers 1 zegt:

Zijn zijn dagen niet ook als die van een dagloner, als die van een knecht die naar de schaduw verlangt, en als die van een dagloner die naar zijn loon uitkijkt? Zo heb ik maanden vol zinloosheid toebedeeld gekregen en zijn mij slopende nachten opgelegd. Als ik ga liggen, zeg ik: wanneer kan ik opstaan en is de nacht voorbij? Want tot de ochtend lig ik maar te woelen. Mijn lichaam zit onder de wormen en het stof. Mijn huid zit vol barsten en springt steeds weer open.

Wanneer hij zegt dat er voor de mens op aarde een tijd van zware dienst is, zegt hij eigenlijk bijna: ‘Ik aanvaard dat een arbeider buiten in de hitte moet werken tot zijn werktijd voorbij is. Hij moet daar nu eenmaal zijn. Hij moet het barre weer enzovoort verdragen terwijl hij buiten zijn plicht doet. Ik aanvaard dat het leven niet gemakkelijk is. Mensen moeten werken. Ze moeten moeilijke dingen verdragen. Maar een dagloner kan tenminste uitzien naar het einde van de dag. Hij hoeft niet vierentwintig uur per dag, zeven dagen per week te werken. Er is voor een mens een tijd van zware dienst, maar die houdt op. Hij gaat ’s avonds naar bed en rust, maar ik rust niet. Ik lig de hele nacht te woelen. Ik slaap helemaal niet. De hele nacht wens ik alleen maar dat het dag was, zodat ik kon opstaan, want ik slaap toch niet.’

Hij zegt: 'Ik krijg niet de verlichting waarvan je zou verwachten dat iedereen die krijgt. Hoewel iedereen wel moeilijkheden moet doorstaan, zouden er tijden van verlichting moeten zijn.' Hij zegt in feite: 'Ik zal nooit enige verlichting krijgen.'

Hij zegt:

Mijn dagen zijn sneller gegaan dan een weversspoel, ze zijn vergaan zonder hoop. Bedenk dat mijn leven een ademtocht is; mijn oog zal niet opnieuw het goede zien. Het oog van degene die mij nu ziet, zal mij niet meer waarnemen. Uw ogen zullen op mij zijn, maar ik zal er niet meer zijn. Een wolk vergaat en verdwijnt; zo komt degene die in het graf neerdaalt, er niet weer uit omhoog. Hij keert niet meer terug naar zijn huis, en zijn woonplaats kent hem niet meer.

JOB 7:6-10

Hij heeft het hier over sterven, maar het is interessant dat hij ongelijk had. Hij heeft weer het goede gezien. Hij zei:

Ik zal nooit meer iets goeds meemaken.

Nou, dat is een negatieve belijdenis. Toch heeft hij weer het goede gezien, ook al heeft hij nooit een positieve belijdenis uitgesproken zoals: 'Ik weet dat God alles goed zal laten aflopen.' Hoewel hij dat misschien wel liet doorschemeren toen hij even later zei:

Ik weet echter: mijn Verlosser leeft, en Hij zal ten laatste over het stof opstaan.

JOB 19:25

De meeste mensen zien dat als een belijdenis van zijn geloof in een opstanding, maar daar zullen we later op ingaan. Hoe dan ook, hij is niet positief. Hij spreekt helemaal geen positieve belijdenissen uit, hoewel er ook zonder die belijdenissen een ommekeer voor hem kwam.

9

Job richt zijn klacht rechtstreeks tot God

Vers 11:

Ik echter zal mijn mond niet houden. Ik zal spreken in de benauwdheid van mijn geest. Ik zal klagen in de bitterheid van mijn ziel.

JOB 7:11

Vanaf dit punt, in vers 12 tot en met 21, begint hij het woord 'U' te gebruiken. En je zult zien dat de New King James het Engelse woord 'You' met een hoofdletter schrijft. Dat komt doordat de vertalers geloven dat hij op dit punt niet tegen zijn vrienden spreekt, maar tegen God, en daarin hebben ze gelijk. Dat zien we verderop in vers 20. Want wanneer hij spreekt tegen Degene Die hij 'U' noemt, zegt hij:

Heb ik gezondigd? Wat moet ik voor U doen, Bewaker van de mens? Waarom hebt U mij als doelwit voor U gezet, zodat ik mezelf tot een last ben?

JOB 7:20

Hij spreekt over God als Degene Die gadeslaat wat mensen doen. Hij wendt zich nu dus van Elifaz af en tot God. Hij spreekt tot God en legt zijn klacht rechtstreeks aan God voor.

Ben ik soms een zee, of een zeemonster, dat U een wacht om mij heen zet?

JOB 7:12

Veel Psalmen spreken erover dat God een grens stelt aan de zee en tegen de golven zegt dat ze niet verder mogen komen dan die grens. God waakt over de zee en houdt haar in bedwang, zodat ze de aarde niet bedekt. Dat is waar hij op doelt. 'Ben ik als de zee, dat

U een wacht over mij moet aanstellen? Of een zeeslang, een of ander kwaadaardig dier dat in bedwang gehouden moet worden?’

Als ik zeg: Mijn rustbank zal mij troost bieden, mijn slaappleats zal wat van mijn klacht wegnemen, dan ontstelt U mij door dromen, en door visioenen jaagt U mij angst aan.

JOB 7:13-14

Blijkbaar had hij nare dromen waarover hij eerder nog niets had gezegd, en hij schrijft die eraan toe dat God ze hem geeft.

Mijn ziel verkiest de verstikking, en heeft de dood liever dan het leven.

JOB 7:15

Ik zou liever sterven dan in dit lichaam blijven.

Ik versmaad het, ik zal niet voor eeuwig leven. Laat mij met rust, want mijn dagen zijn een zucht. Wat is de sterveling dat U hem groot maakt, en dat U Uw hart op hem richt? Dat U hem elke morgen opzoekt, dat U hem elk ogenblik beproeft?

JOB 7:16-18

10

Gods aandacht voor de mens in beproevingen

Het is interessant dat hij dat zegt over God Die de mens bezoekt en op de proef stelt. Want dat was in feite wat er met Job gebeurde. Hij werd op de proef gesteld. Maar een mens wordt door verdrukking op de proef gesteld. Zoals er staat:

Een smeltkroes is er voor het zilver en een oven voor het goud,
maar de HEERE beproeft de harten.

SPREUKEN 17:3

Zo zijn beproevingen de manier waarop God mensen op de proef stelt. Daar heeft hij het over. Maar hij spreekt hierover als iets waarmee God de mens groot maakt. Hij vat het niet echt op als een vleidend gebaar van God, maar hij maakt wel een terecht punt. Dat God zelfs maar genoeg aandacht aan de mens besteedt om erom te geven hoe het met de mens afloopt, maakt de mens groot. Een mens is als een klein stipje, als een klein insect op een planeet die zelf een stipje in het heelal is. Hoe kan God zelfs maar aandacht aan de mens besteden?

Weet je nog wat de psalmdichter in Psalm 8 in dezelfde geest zei? In Psalm 8, vers 3, zegt hij:

Als ik Uw hemel zie, het werk van Uw vingers, de maan
en de sterren, die U hun plaats gegeven hebt, wat is dan de
sterveling, dat U aan hem denkt, en de mensenzoon, dat U naar
hem omziet?

PSALMEN 8:4-5

Hetzelfde als wat Job vroeg. God is de grote Bewaker van de mensen. Waarom houdt Hij hen eigenlijk in het oog? Waarom kent Hij de mens zoveel betekenis toe? Waarom verheft Hij de mens tot een positie die in Zijn ogen belangrijk genoeg is om er werkelijk om te geven wat de mens doet, of om hem zelfs te beproeven? In zekere zin is het vleidend dat God ons beproeft, want anders had Hij ons ook gewoon kunnen negeren.

Hij had kunnen denken: je bent niet belangrijk genoeg voor Mij om Me ook maar om je te bekommeren. Maar dat Hij ons beproeft, dat Hij beproevingen stuurt om te zien of we zullen slagen of falen, betekent in wezen dat Hij Zich vernedert om zelfs maar naar de aangelegenheden van mensen om te zien. Daarmee verheft Hij de mens tot een positie die de mens van zichzelf niet verdient, maar die God hem toekent.

11

Jobs vraag om vergeving en zijn kijk op de dood

Vers 19:

Hoelang duurt het voordat Uw blik zich van mij afwendt, voordat U mij de rust gunt om mijn speeksel door te slikken? Heb ik gezondigd? Wat moet ik voor U doen, Bewaker van de mens? Waarom hebt U mij als doelwit voor U gezet, zodat ik mezelf tot een last ben? Waarom vergeeft U mijn overtreding niet, en doet U mijn ongerechtigheid niet weg? Want nu zal ik in het stof liggen; U zult mij ernstig zoeken, maar ik zal er niet meer zijn.

JOB 7:19-21

Met andere woorden: ik weet niet wat ik heb gedaan. Heb ik tegen U gezondigd? Laat het me weten. En als dat zo is, waarom vergeeft U me dan niet gewoon en neemt U mijn ongerechtigheid weg?

Hij zegt daarmee tegen God: 'Ik ga naar de plaats waar zelfs U mij niet kunt vinden.' [Vertalersnoot: De aanloop van deze zin is contextueel weergegeven; de precieze Engelse woorden zijn niet vastgesteld.] Dat was zijn opvatting over de dood. Later

spreekt hij op een heel vergelijkbare manier over Sheol, in hoofdstuk 10, vers 21 tot en met 22. Hij heeft het daar over de plaats waar de doden naartoe gaan. In hoofdstuk 10, vers 21, zegt hij:

voordat ik wegga — en niet meer terugkom — naar een land van duisternis en schaduw van de dood, een stikdonker land, als de duisternis zelf, de schaduw van de dood, zonder enige orde; het licht schijnt er als duisternis.

JOB 10:21-22

Deze mensen uit de oudheid hadden geen idee wat er na de dood gebeurde. Het enige wat ze wisten, was dat het donker wordt. Het is zo donker als maar kan. Je komt daar niet vandaan terug. Zelfs God kan je daar niet vinden. Het is er te donker. Zo verwoordde Job het tenminste op dichterlijke wijze.

12

Gods geduld met Jobs uitdagende vragen

Job spreekt duidelijk nogal opstandig tegen God, in zekere zin. En daar voelen we ons een beetje ongemakkelijk bij, omdat we vinden dat hij meer eerbied voor God zou moeten hebben. En toch zegt God aan het einde van het boek Job, in hoofdstuk 42, vers 6 en 7:

Daarom veracht ik mijzelf en ik heb berouw, in stof en as. Nadat de HEERE deze woorden tot Job gesproken had, gebeurde het dat de HEERE tegen Elifaz, de Temaniet, zei: Mijn toorn is ontbrand tegen u en tegen uw twee vrienden, want u hebt niet juist over Mij gesproken, zoals Mijn dienaar Job.

JOB 42:6-7

God wijst Job wel terecht. Dat doet Elihu later ook, omdat hij, denk ik, zijn zelfbeheersing verloor, omdat hij zijn gevoelens de vrije loop liet. Hij had sommige van zijn woorden moeten inhouden. Maar wat hij zei, was niet echt verkeerd. Hij had gelijk toen hij zei dat God Degene was Die hem beproefde. Hij kon alleen niet begrijpen waarom God dat deed. Hij zei niet eens dat God er verkeerd aan deed. Hij zei alleen dat hij niet begrijpt waarom God het doet. Als God dat wil, waarom doodt Hij hem dan niet gewoon? Dat zou gemakkelijker zijn.

Ik zou me er beslist nooit prettig bij voelen om op deze manier tegen God te spreken. Blijkbaar geeft dit boek ons de indruk dat God niet onzeker is. Hij voelt Zich niet bedreigd. Hij wordt niet gauw boos wanneer mensen tegen Hem tekeergaan, als het inderdaad mensen zijn die hun relatie met Hem proberen te begrijpen.

Job is geen atheïst. Job is geen tegenstander van God die iets op God probeert aan te merken. Hij probeert het te begrijpen, omdat hij een relatie met God heeft gehad die hij hoopt te behouden. En hij mist die relatie, omdat het voelt alsof die voorbij is. En daar jammert hij beslist over, maar dat laat alleen maar zien dat zijn relatie met God hem ter harte gaat. En zo vatte God het ook op. God wordt niet noodzakelijkerwijs boos op hem om zulke uitdagende vragen.

13

Bildad verdedigt Gods rechtvaardigheid

Nu spreekt Bildad, de tweede man, de Suhiet. Een Suhiet was een afstammeling van Sua, die volgens Genesis 25, vers 1 en 2, een van Abrahams andere zonen bij Ketura was. En deze man stamde blijkbaar van die man af.

En Bildad neemt het woord en zegt:

Hoelang zul je deze dingen blijven zeggen, en zullen de woorden van je mond een geweldige storm wind zijn?

JOB 8:2

Job had gezegd dat zijn woorden als een krachtige wind waren. Weet je nog, in hoofdstuk 6, vers 26, gaf hij dat toe. Dit zijn de woorden van een wanhopige man die als wind naar buiten komen. En hij zegt:

Hoelang blijf je nog zo tekeergaan? Verdraait God het recht?

Dat betekent: verdraait God het recht?

Zou God het recht verdraaien? Zou de Almachtige de gerechtigheid verdraaien?

JOB 8:3

Zie je het parallellisme? Ik ga ervan uit dat je dit de hele tijd opmerkt, dat parallellisme. Niet in ieder afzonderlijk vers, maar in de meeste verzen zie je dat hetzelfde twee keer wordt gezegd, want zo werkt de poëzie hier.

Als je kinderen tegen Hem gezondigd hebben, heeft Hij hen laten gaan in de macht van hun eigen overtreding. Maar als je ernstig God zoekt, en de Almachtige om genade smeekt, als je zuiver en oprecht bent, dan zal Hij nu voorzeker ter wille van jou ontwaken, en de woning van je gerechtigheid herstellen. Je begin zal wel klein zijn, maar je einde zal zeer groot worden. Want doe toch navraag bij de vorige generatie, bereid je voor op een onderzoek naar hun vaders. Immers, wij zijn van gisteren en weten niets, want onze dagen op aarde zijn een schaduw.

JOB 8:4-9

Daarmee worden onze ouderen, onze voorouders bedoeld.

Zullen die je niet onderwijzen, tot je spreken, en uit hun hart woorden voortbrengen?

JOB 8:10

14

Traditie en het gezag van de voorouders

Bildad baseert zich dus, anders dan Elifaz, niet op ervaring maar op traditie. Elifaz zegt: 'Ik zag het, ik heb het gezien. De geest verscheen aan mij en vertelde me dit. Mijn ervaring bewijst dat dit waar is.' Bildad heeft dezelfde theorie als Elifaz, maar hij beweert niet dat hij het uit ervaring weet. Hij zegt juist dat het de traditie is. Het is wat de voorouders zeiden. Onze meningen doen er helemaal niet toe, want wij zijn maar een schaduw. We leven maar één mensenleven, en wat stelt dat voor? Het is een korte opflakkering en dan zijn we weg. We weten niets. We zijn maar eendagswezens, zoals bepaalde vliegensoorten: de larve komt uit het ei, ontwikkelt zich tot een vlieg, ze paren en sterven nog op dezelfde dag. Wezens van één enkele dag, van een ogenblik, schaduwen die snel voorbijgaan. Dat zijn wij. Daarom moeten we luisteren naar wat de voorouders zeiden.

Het is zoals G. K. Chesterton zei: de traditie eren betekent eenvoudigweg dat je onze voorouders een stem geeft. Hij is natuurlijk rooms-katholiek, en bij rooms-katholieken draait alles om traditie. Maar het klinkt als een redelijk voorstel. We zouden onze voorouders een stem moeten geven. Het enige probleem is dat de waarheid niet bij meerderheid van stemmen wordt bepaald.

Er is soms een weg die iemand recht schijnt, maar het einde ervan zijn wegen van de dood.

SPREUKEN 14:12

Het kan zijn dat de meerderheid op het verkeerde pad zit. Vaak is dat het geval.

Maar Bildad zegt in wezen: ‘Job, je bent arrogant als je denkt dat je meer kunt weten dan onze voorouders hebben geweten.’ Als iemand hoort hoe een man volhoudt dat hij gelijk heeft en de voorouders ongelijk hebben, klinkt dat inderdaad nogal arrogant. Maar de psalmdichter deed zelf dezelfde uitspraak in Psalm 119, vers 100. De psalmdichter zei:

Ik heb meer inzicht dan de ouderen, omdat ik Uw bevelen in acht genomen heb.

PSALMEN 119:100

Het klinkt niet nederig als een man zegt: ‘Ik weet meer dan de ouden wisten. Maar ik houd mij aan Uw bevelen en zij deden dat niet, en dus, wat kan ik zeggen? Ik begrijp dingen die zij niet begrepen.’

Bildad zegt dat dit Jobs standpunt is. Nu heeft Job de voorouders niet tegengesproken. Hij zegt alleen: ‘Dit is wat ik weet. Er is veel wat ik niet weet. Wat ik niet weet, is waarom dit gebeurt. Maar wat ik wel weet, is dat het niet gebeurt omdat ik iets heb gedaan waardoor het gebeurt.’ Als de voorouders het daar niet mee eens waren, dan is dat hun probleem. Dat is de waarheid. Het is een feit. Maar Bildad zegt in wezen: ‘Nee, we moeten ons onderwerpen aan het oordeel van de voorouders, want zij hebben langer geleefd en weten meer.’

15

Zonder God verdort de mens als een plant

Vers 11:

Groeien biesen waar geen moeras is? Groeit rietgras op zonder water? Als het nog in zijn knop is, ook al wordt het niet afgeplukt, toch verdort het vóór al het andere gras. Zo zijn de paden van allen die God vergeten; de hoop van de huichelaar vergaat. Dat waar hij zijn hoop op stelde, zal van hem walgen; zijn vertrouwen zal spinrag blijken te zijn.

JOB 8:11-14

Waar hij op leunt, waar hij op vertrouwt, is zo zwak als een spinnenweb.

Hij zal op zijn huis leunen, maar het zal niet blijven staan; hij zal het vastgrijpen, maar het zal niet staande blijven. Weliswaar is hij een saprijke plant in de zon, en zijn jonge loten spreiden zich uit over zijn tuin, zijn wortels vlechten zich over een steenhoop; hij kijkt uit naar een steenachtige plaats. Maar als men hem wegrukt uit zijn plaats, zal deze hem verloochenen en zeggen: Ik heb u nooit gezien. Zie, dat is de vreugde van zijn weg; en uit het stof zullen anderen voortkomen. Zie, God zal de oprechte niet verwerpen, en Hij grijpt kwaaddoeners niet bij de hand. Eens zal Hij je mond weer met lachen vervullen, en je lippen met gejuich.

JOB 8:15-21

Hij probeert hier dus troost te bieden.

Wie je haten, zullen met schaamte bekleed worden, en de tent van de goddelozen zal er niet meer zijn.

JOB 8:22

Nu staan er in deze toespraak enkele dingen waarvan de kenners van het Hebreeuws niet zeker weten wat ze betekenen. In vers 19 bijvoorbeeld kan bijna elk woord meer dan één betekenis hebben, en de meningen over wat het betekent lopen sterk uiteen. Daarom zal ik zelfs geen poging doen om aan te geven wat vers 19 betekent.

Maar het gedeelte van vers 11 tot en met 18 zegt in wezen dat een mens moet groeien in een relatie met God, net zoals de papyrus in het water moet groeien. Als je het water wegneemt, verdort en verschrompelt de papyrus. Als een mens zich dus van God losmaakt, zoals een huichelaar, zoals hij het in vers 13 noemt, dan zullen ook degenen die God vergeten omkomen. Precies zoals de papyrus omkomt wanneer de juiste omgeving ontbreekt om hem in leven te houden. God is de juiste omgeving om de mens in leven te houden.

De mens die God vergeet, vergelijkt hij met een plant die probeert te groeien. Die laat overal in de tuin zijn uitlopers groeien, op zoek naar voeding ergens anders. Hij slaat zijn wortels om rotsen heen en probeert een stevige plek te vinden om te staan. Maar toch is hij vergankelijk, omdat hij een mens is die God verlaat.

16

Een rechtszaak tegen God is hopeloos

Nu antwoordde Job en zei:

Maar Job antwoordde en zei: Het is waar, ik weet dat het zo is; want hoe zou een sterveling rechtvaardig kunnen zijn voor God?

JOB 9:1-2

Met andere woorden: ‘Je vertelt me geen enkele filosofische gedachte die ik zelf niet eerder aan anderen zou hebben verteld. Dit is mij allemaal bekend. We weten allemaal dat dit waar is. Ik weet niet waarom je me dit vertelt alsof ik het niet weet. Ik weet dat dit waar is’, zegt hij.

Maar hoe kan een mens tegenover God in zijn recht staan?

Nu zouden we dat woord kunnen opvatten als: ‘Hoe kan een mens rein zijn? Hoe kan een mens heilig zijn?’ enzovoort. Maar het woord ‘rechtvaardig’ daar is een woord uit de rechtspraak, een juridische term. Het betekent: ‘Hoe kan een mens een rechtsgeschil winnen?’ Hoe kan een mens, met andere woorden, voor een rechtbank gerechtvaardigd worden als hij een rechtsgeschil met God heeft? Hij zegt:

Als hij ertoe genegen is Hem ter verantwoording te roepen, niet één op de duizend keer zal hij Hem antwoord kunnen geven.

JOB 9:3

Het Engelse woord ‘contend’, hier vertaald met ‘Hem ter verantwoording te roepen’, betekent ook een rechtszaak voeren. Deze toespraak van Job draait in dit hele hoofdstuk om de gedachte dat het een hopeloze zaak is als ik voor God wil staan en mijn zaak tegen God wil bepleiten, zoals een mens voor de rechtbank een zaak tegen een ander mens zou bepleiten. Wie kan er voor de rechtbank van God winnen? We kunnen zien dat dit hem dit hele hoofdstuk voor ogen staat, want in vers 32 zegt hij:

Want Hij is niet een man zoals ik, aan Wie ik antwoord zou kunnen geven, als wij samen voor het gerecht komen.

JOB 9:32

Ik kan niet tegen God naar de rechtbank stappen. Als een mens een rechtszaak tegen God zou willen winnen, zou dat hopeloos zijn.

17

Gods macht gaat de mens te boven

Er staat in vers 3:

Als iemand met Hem in discussie wilde gaan, zou die op nog geen één van de duizend vragen antwoord kunnen geven. God is wijs en enorm sterk. Wie heeft zich ooit tegen Hem verzet en is daar goed vanaf gekomen? Hij verplaatst de bergen, en voor ze het weten, keert Hij ze in Zijn woede om. Hij schudt de aarde van haar plaats, en haar pilaren trillen. Hij beveelt de zon om niet te schijnen. Hij sluit de sterren af. Hij alleen spant de hemel uit en loopt over de golven van de zee. Hij heeft de Grote Beer, Orion en de Plejaden gemaakt.

Dit zijn natuurlijk sterrenbeelden aan de hemel.

Hij maakt de Grote Beer, de Orion, het Zevengesternte en de Kamers van het Zuiden. Hij doet grote dingen, die niemand kan doorgronden; wonderen, die niet te tellen zijn. Zie, gaat Hij langs mij heen, ik zie Hem niet; gaat Hij voorbij, ik merk Hem niet op. Zie, neemt Hij weg, wie zal het Hem laten teruggeven? Wie zal tegen Hem zeggen: Wat doet U? God keert Zijn toorn niet af; zelfs de helpers van Rahab bukken zich onder Hem.

JOB 9:9-13

Wat hij zegt, is dat de mens niet tegen God opgewassen is. Ik probeer jullie te vertellen dat ik onschuldig ben. Jullie vertellen mij dat God een zaak tegen mij heeft? Hoe kan ik mijn onschuld bewijzen? Hoe kan enig mens werkelijk volledig onschuldig zijn in Gods ogen? Als God een zaak tegen hem wil aanspannen, heeft die mens geen hoop.

God beheerst de zon en de maan en de sterren en de golven van de zee. Hij alleen loopt op de golven van de zee. Natuurlijk deed Jezus dat ook. Het is een interessant punt dat hij in vers 8 maakt, dat God, zo staat er:

Hij alleen spant de hemel uit, en Hij treedt op de hoogten van de zee.

JOB 9:8

Dus niemand loopt op de zee behalve God en degenen aan wie God dat toestaat, zoals Petrus. Maar Jezus bewijst beslist dat Hij God is door op het water te lopen.

Hij zegt dat niet alleen geen mens tegen Gods tegenstand kan standhouden, maar dat ook zijn bondgenoten onder God zullen vallen. Als een mens veel bondgenoten aan zijn kant verzamelt tegen God, liggen ook die bondgenoten ter aarde onder God. God maait ze gewoon neer. In Spreuken staat:

Hand op hand: een kwaaddoener zal niet voor onschuldig gehouden worden, maar het nageslacht van rechtvaardigen zal ontkomen.

SPREUKEN 11:21

Dat betekent dat als alle goddelozen hun krachten tegen God zouden bundelen, ze nog steeds gestraft zouden worden.

[Vertalersnoot: Gregg licht hier de Engelse formulering van Spreuken 11:21 toe: 'Though hand join in hand'. De HSV heeft 'Hand op hand'. Zijn uitleg over het bundelen van krachten berust op die Engelse formulering.] Ze zouden niet van God winnen. Dat is wat hij daar in vers 13 zegt.

18

Zelfs een onschuldige kan God niet antwoorden

Vers 14:

Hoeveel te minder zal ik Hem dan kunnen antwoorden, en mijn woorden uitkiezen tegen Hem? Zelfs als ik rechtvaardig ben, kan ik geen antwoord geven; mijn Rechter zal ik om genade smeken. Als ik roep en Hij antwoordt mij, dan kan ik niet geloven dat Hij mijn stem ter ore neemt. Want Hij vermorzelt mij door een storm, en maakt mijn wonden talrijk, zonder reden. Hij laat mij niet toe om op adem te komen, maar Hij verzadigt mij met bitterheden. Als het op kracht aankomt, zie, Hij is sterk; en als het op recht aankomt, wie zal mij dagvaarden? Al ben ik rechtvaardig, mijn eigen mond zal mij veroordelen; al ben ik oprecht, Hij zal mij toch schuldig verklaren. Ik ben oprecht, maar ik sla geen acht op mijn ziel; ik veracht mijn leven. Het is een en hetzelfde; daarom zeg ik: Hij brengt zowel de oprechte als de goddeloze om.

JOB 9:14-22

Wat hij hier zegt, is dat hij overdrijving gebruikt. Wat hij zegt, bedoelt hij niet letterlijk. Waar hij zegt:

Zelfs als ik in mijn recht stond, zou ik Hem geen antwoord kunnen geven. Ik zou nog steeds schuldig worden bevonden, ook al stond ik in mijn recht.

Hij zegt niet dat God rechtvaardige mensen werkelijk schuldig bevindt. Hij zegt dat God in een rechtszaak zo sterk in het voordeel is dat Hij zelfs van een rechtvaardig mens zou winnen. Zelfs iemand met een waterdichte zaak, zelfs iemand die niets had gedaan, zou God in het ongelijk kunnen stellen als Hij dat wilde. Ik denk niet dat hij zegt dat God van plan is rechtvaardige mensen in het ongelijk te stellen. Maar volgens

mij zegt hij dat God zo'n geweldige advocaat is, dat God zoveel argumenten heeft, dat God op zoveel manieren overal antwoord op zou kunnen geven, dat zelfs een rechtvaardig mens geen enkele kans zou maken om in een rechtszaak van Hem te winnen. Volgens mij is dat wat hij met die hele woordenstroom daar zegt.

Maar aan het einde van vers 20 zegt hij:

Ook al was ik onschuldig, dan zou ik toch als slecht naar voren komen.

Met andere woorden, zelfs als ik niet schuldig was en een rechtszaak tegen God zou beginnen, zou Hij vast iets vinden, een manier om mij verdorven te laten lijken. Ik zou uiteindelijk veroordeeld worden, omdat ik God geen antwoord zou kunnen geven. Dan zegt hij:

19

De grenzen van het oordeel over jezelf

Ik ben onschuldig, maar toch ken ik mezelf niet.

[Vertalersnoot: Gregg volgt hier de Engelse lezing van Job 9:21: 'Ik ben onberispelijk, maar ik ken mezelf niet.' Het Nederlandse citaat heeft 'Ik ben oprecht, maar ik sla geen acht op mijn ziel'. Zijn verdere vergelijking met Paulus berust op de Engelse lezing.]

Ik weet niet zeker wat hij daarmee bedoelt. Paulus zegt iets wat daar een beetje op lijkt in 2 Korinthe, waar hij zegt:

Maar het betekent zeer weinig voor mij dat ik door u beoordeeld word of door enig menselijk oordeel. Ja, ik beoordeel ook mijzelf niet.

1 KORINTHE 4:3

Laat ik eens kijken hoe hij dat verwoordt. Ik moet het hier doen met wat ik me nog herinner. Misschien denk ik aan 1 Korinthe hoofdstuk 4. Ja, inderdaad. In 1 Korinthe 4, vers 3 en 4, zegt Paulus:

Maar het betekent zeer weinig voor mij dat ik door u beoordeeld word of door enig menselijk oordeel. Ja, ik beoordeel ook mijzelf niet. Want ik ben mij van niets bewust, maar daardoor ben ik nog niet gerechtvaardigd. Wie mij echter beoordeelt, is de Heere.

1 KORINTHE 4:3-4

Wat hij zegt, is: ‘Jullie oordelen over mij, en eerlijk gezegd kan het me geen zier schelen. Ik beschouw jullie oordeel niet als doorslaggevend. Ik beschouw zelfs mijn eigen oordeel niet als doorslaggevend.’ Hij zegt: ‘Ik weet niets wat tegen mij pleit, maar ik kan er niet echt zeker van zijn dat ik onschuldig ben.’ Het is precies zoals hij zegt:

Ik ben me van geen kwaad bewust, maar daarmee ben ik nog niet vrijgesproken. God is mijn rechter.

Hij praat een beetje van de hak op de tak, net als Job, maar in wezen zegt hij: ‘Voor zover ik weet, ben ik onschuldig. Maar ik verlaat me wat dat betreft niet op mijn eigen oordeel, omdat ik echt niet alles weet. Misschien ben ik niet zo onschuldig. God zal daarover moeten oordelen.’

Maar Paulus zegt: ‘Het kan me niet schelen wat jullie oordeel is, want jullie oordeel is niet eens zo goed als mijn eigen oordeel, en ik vertrouw mijn eigen oordeel niet eens. Ik vertrouw alleen op Gods oordeel.’ Job wil daarmee niet hetzelfde zeggen, maar hij zegt iets wat erop lijkt wanneer hij zegt:

Hoeveel te minder zal ik Hem dan kunnen antwoorden, en mijn woorden uitkiezen tegen Hem? Zelfs als ik rechtvaardig ben, kan ik geen antwoord geven; mijn Rechter zal ik om genade smeken. Als ik roep en Hij antwoordt mij, dan kan ik niet geloven dat Hij mijn stem ter ore neemt. Want Hij vermorzelt mij door een storm, en maakt mijn wonden talrijk, zonder reden. Hij laat mij niet toe om op adem te komen, maar Hij verzadigt mij met bitterheden. Als het op kracht aankomt, zie, Hij is sterk; en als het op recht aankomt, wie zal mij dagvaarden? Al ben ik rechtvaardig, mijn eigen mond zal mij veroordelen; al ben ik oprecht, Hij zal mij toch schuldig verklaren. Ik ben oprecht, maar ik sla geen acht op mijn ziel; ik veracht mijn leven. Het is een en hetzelfde; daarom zeg ik: Hij brengt zowel de oprechte als de goddeloze om.

JOB 9:14-22

[Vertalersnoot: De vergelijking die Gregg hier met Paulus maakt, betreft specifiek Job 9:21. Hij leest daar in het Engels: ‘Ik ben onberispelijk, maar ik ken mezelf niet.’ De HSV heeft ‘Ik ben oprecht, maar ik sla geen acht op mijn ziel’. Het volledige bovenstaande citaat is behouden.]

Dat wil zeggen: ‘Ik ben er vrij zeker van dat ik niets heb gedaan waardoor ik deze beproevingen over mezelf heb afgeroepen, maar ik weet niet alles over mezelf. Misschien is er iets wat God zou kunnen vinden.’

20

Onschuldigen lijden en goddelozen heersen

In vers 22 zegt hij echter wel:

Daarom zeg ik dat Hij zowel onschuldige als slechte mensen vernietigt.

Dit zou rechtstreeks ingaan tegen de toespraken die Elifaz en Bildad tot nu toe hebben gehouden. Want zij zeggen: 'Nee, God vernietigt alleen de goddelozen. Hij vernietigt de onschuldigen niet.' Hij zegt: 'Nou nee, dat is niet echt waar. God lijkt ook onberispelijke mensen te vernietigen, zoals ik.'

Als plotseling de gesel doodt, spot Hij met de wanhoop van de onschuldigen.

JOB 9:23

Dit is niet waar, maar voor Job voelt het wel zo. Hij verwoordt zijn gevoelens over God, en hij heeft het mis. God lacht niet om de ellende van de onschuldigen, maar Job heeft het gevoel dat dit is wat er gebeurt.

De aarde is overgegeven in de hand van de goddeloze; Hij bedekt het gezicht van haar rechters. Als Híj het niet is, wie is het dan?

JOB 9:24

Dat is een indringende vraag, vind je niet? De onschuldigen lijden; de goddelozen krijgen de aarde in handen. Als God dat niet doet, wie doet het dan?

Wat zei de duivel tegen Jezus bij de verzoeking in de woestijn? Hij zei:

En daarna bracht de duivel Hem op een hoge berg en liet Hem in een ogenblik tijd al de koninkrijken van de wereld zien. En de duivel zei tegen Hem: Ik zal U al deze macht en de heerlijkheid van deze koninkrijken geven, want die is aan mij overgegeven en ik geef die aan wie ik maar wil;

LUKAS 4:5-6

De duivel beweerde dat hij de koninkrijken aan de goddelozen gaf. Job zegt: 'God doet dat. En als God het niet is, wie is het dan?' Job wist het niet. Hij had hoofdstuk 1 en 2 nooit gelezen. Waarschijnlijk wist hij niet eens dat er een duivel bestond. De vraag is een goede vraag. Hij weet alleen het antwoord niet. Wij wel.

21

Job mist een scheidsrechter tussen hem en God

Vers 25:

Mijn dagen zijn sneller voorbijgegaan dan een ijlbode; zij zijn weggevlucht, zij hebben het goede niet gezien. Zij zijn voorbijgegaan als boten van riet, zoals een arend op voedsel afvliegt. Als ik zeg: Ik zal mijn klacht vergeten, ik zal een ander gezicht zetten en mij verkwikken, dan ben ik beducht voor al mijn leed; ik weet dat U mij niet voor onschuldig zult houden. Ik zal toch schuldig verklaard worden; waarom zou ik mij tevergeefs afmatten?

JOB 9:25-29

Als ik toch veroordeeld zal worden, waarom doe ik dan zo mijn best om goed te zijn? Waarom neem ik mijn verantwoordelijkheden zo serieus als ik aan het eind toch gewoon veroordeeld zal worden? Dan kan ik het net zo goed laten.

Als ik mij was met sneeuwwater, en mijn handen zuiver met loog, dan dompelt U mij in de put, en mijn kleren hebben een afschuw van mij. Want Hij is niet een man zoals ik, aan Wie ik antwoord zou kunnen geven, als wij samen voor het gerecht komen. Er is geen scheidsrechter tussen ons, die zijn hand op ons beiden kan leggen. Laat Hij Zijn roede bij mij weghalen, laat Zijn bedreiging mij geen angst meer aanjagen. Dan zal ik spreken en niet bevreesd zijn voor Hem, want zo is het niet bij mij.

JOB 9:30-35

Zijn betoog gaat verder in hoofdstuk 10.

Mijn ziel walgt van mijn leven; ik laat mijn klacht de vrije loop; ik spreek in de bitterheid van mijn ziel.

JOB 10:1

Niet altijd een goed idee, maar hij denkt: 'Wat kan het me ook schelen, ik ga toch dood. Dan kan ik net zo goed alles eruit gooien wat ik denk.'

22

Job vraagt God om de redenen voor zijn aanklacht

Ik zal tegen God zeggen: Verklaar mij niet schuldig; laat mij weten waarover U mij ter verantwoording roept.

JOB 10:2

In dit hele gedeelte zegt hij niet dat God geen reden heeft. Hij zegt alleen: ‘God, laat me zien wat die reden is. Ik weet niet wat die is.’ Hij probeert erachter te komen hoe hij weer op goede voet met God kan komen. Hij heeft geen idee wat hij heeft gedaan om die relatie te beschadigen.

Doet het U goed dat U onderdrukt, dat U de inspanning van Uw handen verwerpt, terwijl U over het voornemen van de goddelozen licht laat schijnen? Hebt U ogen van een schepsel? Ziet U zoals een sterveling ziet? Zijn Uw dagen als de dagen van een sterveling? Zijn Uw jaren als de dagen van een man, dat U mijn ongerechtigheid zo onderzoekt, en naar mijn zonde speurt? Het is U bekend dat ik niet schuldig ben; maar er is niemand die redt uit Uw hand.

JOB 10:3-7

Nu zegt hij: ‘Ziet U zoals mijn vrienden zien, deze mensen? Zij zien niet alles zoals U. Ze moeten gissen. Ze proberen al gissend mijn ongerechtigheid op te sporen, maar U weet dat ik niet goddeloos ben. U weet dat ik het niet gedaan heb. Is Uw blik net zo beperkt als die van mensen?’ Daarmee zegt hij impliciet: ‘Nee, natuurlijk niet. U weet wel beter, God. U weet dat ik onschuldig ben.’

Hij zei:

23

Door God gevormd en toch aan lijden overgegeven

Uw handen hebben mij gevormd en gemaakt. Zij zijn beide om mij heen, en U verslindt mij. Denk er toch aan dat U mij als leem gemaakt hebt, en mij tot stof zult laten terugkeren.

JOB 10:8-9

God denkt daar trouwens wel aan, volgens Psalm 103, vers 14. Daar staat:

Want Híj weet wat voor maaksel wij zijn en blijft bedenken dat wij stof zijn.

PSALMEN 103:14

Hij zegt:

Denk er toch aan dat U mij als leem gemaakt hebt, en mij tot stof zult laten terugkeren. Hebt U mij niet als melk uitgegoten, en hebt U mij niet als kaas laten stremmen? Met huid en vlees hebt U mij bekleed; met beenderen en pezen hebt U mij samengeweven.

JOB 10:9-11

Het is interessant, deze oude voorstelling van de verwekking in de baarmoeder. Een kind begint doordat het als melk wordt uitgegoten en vervolgens als kaas stremt. En later komen er in de baarmoeder huid en botten en dergelijke bij. Dit is een heel beeldende en oude, voorwetenschappelijke manier om te begrijpen hoe een baby in de baarmoeder wordt gevormd. Maar het is interessant dat mensen in de oudheid het zo zagen. Sperma is als melk, en ze denken dat het als kaas moet stremmen om iets vast te worden in de baarmoeder. En dan begint het vorm te krijgen, enzovoort.

Er staat:

U hebt mij leven en goedertierenheid geschonken, en Uw zorg heeft mijn geest bewaard. Maar deze dingen hebt U verborgen in Uw hart; ik weet dat dit bij U is. Als ik zondig, merkt U mij op, en vanwege mijn ongerechtigheid houdt U mij niet voor onschuldig. Als ik schuldig ben, wee mij! En als ik rechtvaardig ben, zal ik mijn hoofd niet opheffen, ik ben verzadigd van schande; zie mijn ellende aan! Als mijn hoofd zich opheft, jaagt U op mij als een felle leeuw; U keert terug en betoont U wonderlijk tegenover mij. U brengt nieuwe getuigen tegen mij naar voren, U maakt Uw toorn tegen mij groter; telkens nieuwe legers stellen zich tegen mij op.

JOB 10:12-17

Waarom hebt U mij uit de baarmoeder naar buiten laten komen? Had ik maar de geest gegeven, en had geen oog mij maar gezien! Ik zou zijn alsof ik er niet geweest was; vanuit de buik zou ik naar het graf gebracht zijn. Zijn mijn dagen niet weinig? Houd op, laat Hij Zich van mij afkeren, zodat ik mij een beetje kan verkwikken, voordat ik wegga — en niet meer terugkom — naar een land van duisternis en schaduw van de dood, een stikdonker land, als de duisternis zelf, de schaduw van de dood, zonder enige orde; het licht schijnt er als duisternis.

JOB 10:18-22

Dan krijgen we de toespraak van de derde man. We komen nog terug op de toespraak van deze laatste man. Het is niet de laatste toespraak; hij is alleen de laatste van de drie mannen. We hebben Elifaz, de Temaniet, gehoord. We hebben Bildad, de Suhiet, gehoord. Nu krijgen we Zofar, de Naämathiet, die gaat spreken. En hij is de

onbeleefdste van de drie en houdt het minst rekening met Jobs gevoelens. Maar misschien komt dat doordat Job al een paar keer heeft geantwoord en hij zich daaraan begint te ergeren, want Job neemt het beslist niet aan.

Ze hebben hun gedegen theologische advies gegeven, en Job neemt het gewoon niet aan. Dat irriteert hen. Je hoort mee te gaan met de orthodoxe theologie. Maar in dit geval had Job toevallig gelijk en hadden zij ongelijk. Dus soms moet orthodoxe theologie misschien opnieuw worden doordacht in het licht van de werkelijkheid. Dat zou af en toe geen kwaad kunnen.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Job 6:2-3
- Job 6:4
- 1 Koningen 22:23
- Job 1:10-11
- Johannes 7:30
- Job 6:5
- Job 6:6-7
- Job 6:8
- Job 6:9
- Job 6:10
- Romeinen 1:18
- Job 6:11-14
- Job 6:15-19
- Job 6:20
- Job 6:21-23
- Job 6:24-26
- Job 6:27
- Job 6:14
- Job 6:28
- Job 6:29

- Job 6:30
- Job 7:1
- Job 7:6-10
- Job 19:25
- Job 7:11
- Job 7:20
- Job 7:12
- Job 7:13-14
- Job 7:15
- Job 7:16-18
- Spreuken 17:3
- Psalmen 8:4-5
- Job 7:19-21
- Job 10:21-22
- Job 42:6-7
- Job 8:2
- Job 8:3
- Job 8:4-9
- Job 8:10
- Spreuken 14:12
- Psalmen 119:100
- Job 8:11-14
- Job 8:15-21
- Job 8:22
- Job 9:1-2
- Job 9:3
- Job 9:32
- Job 9:9-13
- Job 9:8
- Spreuken 11:21
- Job 9:14-22
- 1 Korinthe 4:3
- 1 Korinthe 4:3-4
- Job 9:23

- Job 9:24
- Lukas 4:5-6
- Job 9:25-29
- Job 9:30-35
- Job 10:1
- Job 10:2
- Job 10:3-7
- Job 10:8-9
- Psalmen 103:14
- Job 10:9-11
- Job 10:12-17
- Job 10:18-22

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.